

Flertall i Stortinget for å samle inn KFK

Alt tyder på at det er et klart flertall på Stortinget for å sette i gang innsamling av de ozonnedbrytende KFK-gassene fra kjøleskap og fryser. Dette til tross for at Statens forurensningstilsyn (SFT) stiller seg negativ til en slik innsamling.

N&M Bulletin
Jon K. Berg

SFT har nylig sendt et brev til Miljøverndepartementet der det foreslås at etablering av innsamlingsordning for KFK-gasser fra kjøleskap og fryser legges på is. Prinsipielt bør en slik ordning etableres, mener SFT. Men på grunn av kostnadene, foreslår tilsynet at det i stedet etableres en innsamlingsordning for de ozonnedbrytende halongassene, som brukes i brannslukningsapparater.

Men en rundspørring N&M Bulletin har gjort blant medlemmene i Stortingets miljøkomité viser at det er et klart

flertall for å sette i gang innsamling av KFK-gasser fra kjøleskap og fryser.

Allerede i desember i 1992 uttalte en enstemmig miljøkomité på Stortinget at innsamling av KFK fra fryser og kjøleskap skulle iverksettes. Siden den gang har saken vært utredet av SFT, som nå vender tomme ned. Men det gjør altså ikke flertallet i komitéen.

Flertall for

N&M Bulletin har snakket med representanter fra alle partier i miljøkomitéen, bortsett fra Frps representant, som ikke var tilgjengelig. Ingen av komité-

Dette mener politikerne

Breimo, AP: Støtter innsamling.
Fatland, H: Støtter innsamling.
Queseth Haarstad, Sp: Støtter innsamling.
Frøfford Johnson, KrF: Støtter innsamling.
Chaffey, SV: Støtter innsamling.
Hillgaard, Frp: Ikke tilgjengelig

medlemmene støttet SFTs forslag, og et flertall uttalte at må finnes en løsning som gjør at KFK-gassen fra hvitevarer blir samlet inn. Arbeiderpartiets komitémedlem Gunnar Breimo sier at han personlig støtter etablering av et innsamlings-system, men han vil foreløpig ikke uttale seg på partiets vegne. Høyres representant Gunnar Fatland sier at partiet i utgangspunktet stiller seg positiv til KFK-innsamling, og at Høyre vil gå svært langt for å finne en løsning. Senterpartiets Ragnhild Queseth Haarstad sier hun er overrasket over SFTs utspill.

– Jeg har inntrykk av at det er tverrpolitisk enighet om å etablere en innsamlingsordning for KFK fra hvitevarer, sier Haarstad, som er komitéens leder. KrF og SV støtter også forslaget om å etablere innsamling av KFK-gasser.

Opp i Stortinget

Stortingets miljøkomité har for tiden til behandling et forslag fra SV, som blant annet tar for seg nettopp innsamling av KFK-gasser fra kjøleskap og fryser. Komitéen er ennå tidlig i prosessen. Blant annet

venter komitéen på en uttalelse fra Miljøverndepartementet.

SFT har vurdert kostnadene ved å etablere innsamling av KFK ut fra systemet som finnes i Stavanger-regionen. Her samler Norsk Kjøleindustri inn 3000 kjøleskap og fryser i året. Det koster 400 kroner å samle inn KFK-gassen fra hvert kjøleskap. I tillegg har SFT regnet med 50 kroner i transportkostnader. Kostnaden for hele landet vil ut fra dette bli 86 millioner kroner i året, skriver Aftenposten. Dette tilsvarer 2000 kroner per kilo innsamlet KFK. For hver husstand betyr dette omlag 40 kroner i økt renovasjonsavgift.

Dette mener altså SFT blir for mye, og foreslår at innsamling av haloner blir prioritert. Det vil koste 48 millioner kroner i året. Målt i ozonnedbrytende effekt, koster KFK-innsamlingen 250 ganger så mye som halon-innsamlingen. SFT understreker imidlertid at samfunnsøkonomiske effekter ikke er tatt med i regnestykkene.

I Sverige er det allerede bestemt at det skal etableres innsamling av KFK fra kjøleskap og fryser fra og med neste år.

Nytt system forbedrer luftovervåkingen i Norge

side 4

Feil områder blir vernet

side 5

Økende fare for skipsulykker

side 6

Bilen slipper lett unna i NO_x-planen

side 10

Natur&Miljø Bulletin

Norges Naturvernforbund
Ansv. red.: Gunnar Bolstad

Red. sekr: Ole P. Pedersen
Postboks 2113 Grünerløkka
0505 Oslo
Bankgiro: 1720.05.00717
Postgiro: 0803 50 94602
Telefon: 22 71 55 20
Telefax: 22 71 56 40
Annonser tlf: 22 71 92 20

Annonser fax: 22 71 92 38
N&M Bulletin står ikke inne
for innholdet i annonsene.
Produksjon: Oslo Grafiske as.
Trykket på Retur Offset, 100
prosent resirkulert papir.
Neste Natur & Miljø Bulletin
utgis 15. mars 1994.

En gordisk knute

I 29 måneder har regjeringen tenkt og tenkt for å finne ut hvordan man skal redusere NOx-utslippene med 30 prosent. Løsningen er like enkel som den er uintelligent. Regjeringen vil ikke gjøre noenting.

Dermed fremstår Gro Harlem Brundtland som en slags speilvenning av Alexander den store. Den balkanske krigshelt brukte som kjent sverdet til å løse den gordiske knute med et veldig hugg. Harlem Brundtland og hennes folk velger i stedet å kaste sverdet i vannet.

Det er gått nesten to og et halvt år siden SFT la frem et utkast til handlingsplan for reduksjon av NOx-utslippene. Det ble øyeblikkelig lagt lokk på planen, og det ble etterhvert satt sammen et interdepartementalt utvalg som skulle omforme SFTs planer til praktisk politikk. I dette utvalget har det som vanlig sittet representanter for NOE, Samferdsels- og Finansdepartementet, og dermed er resultatet mer eller mindre gitt på forhånd. Dog er det overraskende at utvalget faktisk legger frem en "tiltaksplan" der det virkelig ikke står noenting.

Rett nok forsøker utvalget å holde EU og EØS foran seg som et fikenblad, en slags unnskyldning for hvor vanskelig det er å gjøre noe i lille Norge. Men man anstrenger seg ikke nevneverdig for å vise til de tiltak som godt kunne gjennomføres helt uavhengig av EU, det være seg en målrettet satsing på kollektivtrafikk, avgifter eller grenseverdier for forurensing.

Den eneste "gode" nyheten man kan spore i NOx-planen er at man ikke lenger ubetinget oppfatter kostnadseffektivitet som den eneste saliggjørende vei til det bærekraftige samfunn. Man vil ikke insistere på sektorovergrepene, som hittil har vært Finansdepartementets monotone hit-låt. Dessverre er utvalgets konklusjon at man da bør la være å gjøre noe i det hele tatt – hvis det ikke kan gjøres kostnadseffektivt, kan det være det samme for dem.

NOx-planens forfattere er de samme som utreder den såkalte klimaplanen – en plan for hvordan Norge skal stabilisere utslippene av CO₂ på 1989-nivå innen 2000. Begge planene skal offentliggjøres av Thorbjørn Berntsen i april. NOx-planen gir små forventninger til klimaplanen. Men mens NOx-ambisjonene har et svakt folkerettslig grunnlag, er det en stadig omseggrpende tolkning av klimakonvensjonen at den forplikter i-landene til en stabilisering av CO₂. Og det vil ikke bli akseptert av konvensjonspartene at denne stabiliseringen nås gjennom tiltak i utlandet.

Gjestekommentar

Politikk for alle

Jens Stoltenberg
Nærings- og energiminister

"Generasjonspolitik for hvem", spør Helge Ole Bergesen i siste nummer av N&M Bulletin, der han tar for seg den nylig framlagte meldingen om petroleumsvirksomheten på kontinentalsokkelen. Jeg er glad for at Bergesen synes å være enig i at regjeringen har "formulert en god generasjonspolitik for Norge" gjennom den meldingen regjeringen har lagt frem. I meldingen er det lagt stor vekt på en petroleumsvirksomhet der det tas omfattende hensyn til fiskeri- og miljøinteresser. Regjeringen legger ikke opp til å øke nivået for dagens oljeproduksjon, men å sikre en videreføring på dagens nivå der kontinuitet, forsvarlig ressursutnyttelse og gradvis åpning av norsk kontinentalsokkel for letevirksomhet står i sentrum.

Verken som nasjon eller som endel av verdenssamfunnet har vi råd til å ensidig stille oss på olje- og gassprodusentenes side. Vi vil tvert i mot hele tiden måtte foreta en nøye avveining mellom hensynet til miljøet og til fellesskapets behov for en finansiering av goder som arbeidsplasser, utdanning, sykehjem og barnehager, veier og jernbane. I en slik avveining er det en grunnleggende forutsetning at miljøaspektet hele tiden gis grundige og faglige vurderinger.

Et av de sentrale utviklingstrekk som regjeringen peker på i meldingen er at norsk gassutvinning vil øke sterkt frem mot 2000, og Norge vil gradvis gå over fra å være en oljenasjon til å bli en gassnasjon.

Åpningen av nye områder for leting vil øke sjansene for nye gassfunn. Eksport av norsk gass fremstår derfor som Norges mest håndfaste bidrag til å redusere skadelige miljøutslipp fra andre og adskillig mer skadelige energikilder.

Norsk olje- og gassvirksomhet har oppnådd store miljøge-

vinster de senere årene, og det produseres i dag 50 prosent mer kraft med samme mengde drivstoff enn i 1975. En annen årsak til at utslippene er redusert relativt sett, er at nivået for avbrenning av gass over fakkell har gått sterkt ned. Nivået er nesten halvert de siste tre årene, og er i dag meget lavt, f. eks. 1/10 av gassmengdene som avbrennes på britisk side.

Jeg tror Bergesen og jeg er enige om en ting: Miljøet kjenner ingen grenser. Klimaproblemet er globalt og løses best på internasjonalt nivå. Norge bidrar med 0,2 prosent av verdens totale CO₂-utslipp. Dette er ingen unnskyldning for ikke å handle nasjonalt. Miljøgodene er paradoksalt nok sårbare fordi hvert enkelt land hver for seg bidrar så lite til å ødelegge dem. Derfor opplever det enkelte land at kostnadene ved å iverksette tiltak på egen hånd raskt overstiger miljøgevinstene. Dette gjør det riktig nok ikke umulig for et land å ligge i forkant av andre nasjoner, men grensene for hvor langt et land kan gå alene, uten at andre følger etter, er åpenbare.

Selv om vi også i fremtiden skal være vårt ansvar bevisst her i Norge, sier det seg selv at vi først og fremst har en oppgave som pådriver for å få andre land til å redusere utslipp. Vi har allerede gått lenger enn de aller fleste andre land når det gjelder bruk av CO₂-avgifter. Avgiften i petroleumssektoren har vært med på å bidra til at utslippene fra sektoren har økt langt mindre enn produksjonen skulle tilsi. For oss er det viktig å få aksept for at virkemiddelbruken, og kanskje særlig bruk av avgifter, i størst mulig grad må harmoniseres mellom de ulike land, slik at de løsninger man velger inkluderer alle klimagasser. Dette er viktig i forhold til lønnsomheten på norsk sokkel, men først og fremst fordi vi bare på denne måten kan ivareta hensynet til miljøet i internasjonal sammenheng.

Norske Shell ble etablert i 1912 og har deltatt i undersøkelse- og produksjonsvirksomhet på norsk sokkel siden 1965. All produksjon skjer ved Shell-Raffineriet på Sola som har vært i drift siden 1968. Og råoljen kommer selvfølgelig fra Nordsjøen. Norske Shell har ca. 450 bilistasjoner og leverer dessuten smøreolje og drivstoff til fly, fiskeri og skipsfart. I tillegg står Norske Shell for oppvarming av bygninger og boliger og leverer bitumen til asfaltproduksjon.

FRA
NORDSJØEN
TIL DEG

Takk for støtten!

Luftovervåking i Norge bedres

Et nytt system kan drastisk forbedre luftovervåkingen i Norge. Gardermoutbyggingen og flere bykommuner vurderer å slutte seg til systemet.

N&M Bulletin
Ole P. Pedersen

Ensis kalles det nye systemet, Environmental Surveillance and Information System. Det er Norsk institutt for luftforskning (Nilu), Norsk institutt for vannforskning (Niva) og Norsk Informasjonsteknologi (NIT) som har gått sammen om å utvikle systemet, som finnes innefor rammene av Eureka-prosjektet. Overvåkingssystemet er utprøvd i Lillehammer og Gjøvik under OL.

På luftsiden kan Ensis måle konsentrasjon av nitrogenoksider, svoveldioksid, bakkenært ozon, støv og måle vanlige meteorologiske forhold. Nylig har vi også startet med målinger av ultrafiolett stråling, sier Svein Haagenrud ved Nilu til N&M Bulletin.

Det spesielle med Ensis er koblingen mellom helt moderne datateknologi og luftmålingene. Prosjektet har utviklet ny måleteknologi, og bruker modellberegninger i mye større grad enn tidligere.

Det går mer og mer i retning av modellberegninger. Tidligere hadde vi gode målinger, men hadde ikke datakraft til å foreta beregningene. For to år siden kunne vi ikke bruke de modellene vi bruker i dag – datakraften var ikke stor nok. Dette kan forbedre luftovervåkingen i Norge betydelig, sier Haagenrud.

Forhandlinger

Ensis har vakt stor interesse, både i Norge og utlandet. Slovakia skal opparbeide et nasjonalt overvåkingssystem for miljøkvalitet, og Ensis er med i siste anbudsrunde. Investeringene vil koste flere hundre millioner kroner, i følge Haagenrud.

Den internasjonale olympiske komité har også vist stor interesse, og industrianlegg og flere kommuner vurderer å ta i bruk Ensis.

Oslo kommune har fått penger fra Miljøverndepartementet til et prosjekt for å overvåke forurensningen fra veitrafikken i byen.

– Vi ønsker blant annet å kartlegge hvordan forurensningssituasjonen i byen er. Det er viktig for oss at systemet vi skal bruke kan modellere hva som kan skje, ikke bare fortelle hva som har skjedd, sier miljøvernleder Kirsten Vaaje i Oslo kommune.

270.000 rammet

Oppstår det en uheldig situasjon hvor det er i ferd med å hope seg opp forurensning i byen, vil vi for eksempel be folk skifte fra oljefyring til elektrisitet, og oppfordre folk til å kjøre sammen til jobb, eller kjøre kollektivt, sier hun.

Det er i dag flere etater og institusjoner som har målestasjoner i Oslo. Vaaje kan ikke si noe om antallet målestasjoner bør økes. Ensis kan være med og koordinere resultatene fra de målingene som gjennomføres i byen.

I følge SFT er 270.000 mennesker i Oslo utsatt for luftforurensning (nitrogenoksider og støv) som er høyere enn grenseverdiene.

Feil om olje fra skip

LONDON: Påstanden om at det var en sterk reduksjon av oljeforurensning fra skip på 80-tallet, kan vise seg å være helt feil. Det var det enighet om under et komitémøte i FNs internasjonale skipsfartsorganisasjon (IMO) nylig.

N&M Bulletin
Jon K. Berg

IMO har selv flere ganger vist til at oljeforurensning fra skips-

fartren ble redusert kraftig på 80-tallet. Dette har vært brukt som bevis på at vedtakene i IMO har hatt den tilsiktede virkningen.

Tallene stammer fra en rapport utgitt av FNs ekspertgruppe for de vitenskapelige aspektene ved maritim forurensning (GESAMP). Men de kan vise seg å være helt feil.

Det var den internasjonale miljøorganisasjonen Friends of the Earth (FoE) som gjorde IMO miljøkomité oppmerksom på feilen. GESAMP antar at oljeutslippene fra skip var

0,5 millioner tonn i 1990, mot 1,4 millioner tonn i 1980. Men tilbakegangen i utslippene baseres blant annet på 99 prosent av de største oljetankerne oppfylte IMO sikkerhetskrav, noe som sannsynligvis er langt fra virkeligheten.

I tillegg viste FoE til at det i samme rapport fra GESAMP er innbyrdes motstridende opplysninger.

En enstemmig miljøkomité i IMO vedtok å henstille til GESAMP om å gå gjennom tallene på nytt.

Misforstått vern

De naturområdene som er vernet i Norge, viser seg å inneholde minst antall dyre- og plantearterarter. Dersom verneplaner skal ha verdi, må det biologiske mangfoldet være til stede i de områdene som vernes. Slik er ikke situasjonen idag.

N&M Bulletin
Signy Svendsen

Dette kom fram på et seminar om biodiversitet og evolusjon arrangert av Biologenes Interesseorganisasjon (BIO). Forsker ved biologisk fakultet ved universitetet i Oslo, Jostein Stokland, var meget kritisk til den vernepolitikken som føres i Norge.

Lite produktive

– Foruten at de vernede områ-

dene har færrest arter, viser de seg også å være de minst produktive. Lite produktiv skog er overrepresentert i verneplanen for barskog, og er ikke de områdene i Norge med flest arter. Jeg vil påstå at pengene som idag brukes til vern kunne ha blitt anvendt bedre. Dette bør tas hensyn til i den nye barskogplanen, sa Stokland blant annet.

Tradisjonell tankegang

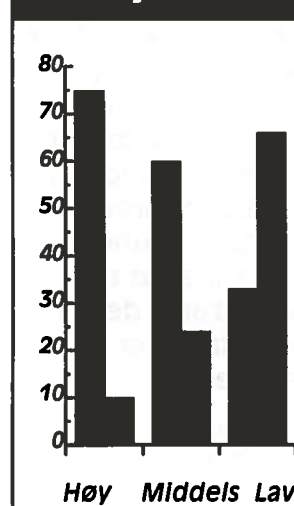
Jostein Stokland kritiserte videre den tradisjonelle tankegangen om at vernet skog skal være totalt uberørt. Det betyr at det f.eks. ikke skal gå kraftledninger eller vei gjennom området.

Legge til side

– Dette er en tankegang vi må legge til side dersom vi skal klare å verne de områdene som virkelig er viktige på grunn av det biologiske mangfoldet. Det er ikke gitt at de uberørte om-

rådene har flest verneverdige arter.

Forskjellene

Tabellen viser forskjellen på antall innsekter (sort stolpe) i produktivitetklassene og fordelingen av klassene i barskogplanen (grå stolpe). Kilde: Stokland, UIO.

Ingen tiltak mot utslipp fra skip

Medlemmene av IMOs miljøkomité er ikke blitt enige om å redusere luftutslippene fra skip. Norges Rederiforbund har tidligere i år gjennom flere norske aviser opplyst at det har vært tilfellet.

N&M Bulletin
Jon Knut Berg

Under miljøkomiteens møte i London nylig framsatte blant andre Norges delegasjon et forslag om å sette et øvre tak på svovelinnholdet i oljen som brukes av skip. Men gjennom endeløse diskusjoner om oversettelse, presentasjonsform og juridisk rammeverk, ble det vedtatt å utsette behandlingen av forslaget til neste år.

Etter det N&M Bulletin erfarer, vil det dessuten bli van-

skelig å komme fram til en slik enighet. Grunnen er at flere oljeselskap arbeider for å unngå et øvre svoveltak, fordi de da vil få problemer med å kvitte seg med svovelet som stammer fra oljen.

Tidligere har det vært forslag om å begrense NO_x-utslippene fra eksisterende skip, men dette er nå helt oppgitt, får N&M Bulletin opplyst av en velinformert kilde.

Spesielt område

Under miljøkomiteens sesjon foreslo Østersjø-landene at det baltiske hav skulle bli behandlet som et spesielt område, det vil si at spesielle utslippsregler skal gjelde for skip som kommer inn i dette området. Forslaget ble tilbakevist, blant andre av Storbritannia, som mente at det først måtte utvikles klare kriterier for hva som

kan kalles et spesielt område.

Den svenske delegasjonen svarte med at de baltiske statene i årssvis har varslet IMO om den alvorlige forurensningssituasjonen i havet, og at IMO så langt ikke har foretatt seg noe.

Restriksjoner

Den svenske delegaten uttalte at det kan bli aktuelt å innføre restriksjoner for det baltiske havet, selv uten IMO i ryggen.

På et møte i Oslo om kort tid skal det diskuteres om også Nordsjøen skal etableres som et spesielt område i forhold til luftforurensning.

GJENBRUK: I februar startet gjenvinning av plastavfall hos Gjenbruk Plast AS i Askim. Anlegget skal ha en total kapasitet på et par tusen tonn i året.

Miljøkalender

Informasjon om kommende hendelser kan fakses til 2271 5640. Merk arket "N&M Bulletin".

Mars: "Forslag om endring av forurensningsloven" legges fram. Denne innebærer forslag om innføring av hjemmel for miljøgebyr.

Mars/april: Odelstingsproposisjon om endring i viltloven legges fram. Dette er en oppfølging av EØS-avtalen om vilkår for å jakte.

11. april: Miljøvernministeren holder miljøpolitisk redegjørelse i Stortinget. Handlingsplanene for NO_x og klima legges fram.

12. – 13. april: Studentene i BI-stiftelsen presenterer "Oslo Marketing Symposium 1994" på SAS-hotellet i Oslo.

12. – 14. april: Miljøkomiteen i OECD møtes i Paris.

13. – 14. april: Norsk Renholdsverksforening avholder avfallskonferanse på SAS Royal Hotell i Bergen.

21. – 22. april: Kontaktmøte mellom OECD-land i Miljødirektoratet om bioteknologi avholdes i Brussel.

Ellers i april: Stortingsproposisjon om tilpasning til EØS-avtalens kombinerte transporter og statsstøtte legges fram.

Stortingsmeldingen Statens engasjement i regional luftfart legges fram.

Odelstingsproposisjon om regulering av eksport av genmodifiserte organismer legges fram.

Skallfortynning

DDT forårsaker betydelig skallfortynning hos dverg-falken. Dverg-falken er en av de fugleartene som har vært utsatt for flest miljøgifter. Det viser en undersøkelse utført av Norsk institutt for naturforskning (Nina). I gjennomsnitt er skallet blitt 15 prosent tynnere siden 1947, da Europa i stor skala begynte bruken.

Takk for støtten!

STEDETS SPESIALFORRETNING
I HELSEKOST

Stort utvalg i TE!

Økende fare for skipsulykker

LONDON: Generalsekretær William O'Neill i FNs internasjonale skipsfartsorganisasjon (IMO) frykter at risikoen for skipsulykker vil øke i årene framover. Grunnen er blant annet at en stadig større del av mannskapet er dårlig kvalifisert.

N&M Bulletin
Jon K. Berg

I et intervju med N&M Bulletin uttrykker IMOs generalsekretær bekymring for sikkerheten til sjøs.

– Hvis ikke regjeringene sørger for at de internasjonale skipsfartsreglene følges i større utstrekning enn i dag, kan vi oppleve at den maritime standarden faller i årne framover, sier han.

O'Neill viser blant annet til at verdensflåten er inne i en vanskelig periode, med høye kostnader og lave rater. Dette medfører at gjennomsnittsalderen på flåten blir høyere. Den er nå 20 år. Statistikk viser at gamleskip er langt oftere involvert i ulykker enn nye.

Et annet problem er ifølge O'Neill at en stadig mindre del av mannskapet ombord er utdannet. Årsaken er at flere og flere skip stammer fra land i den tredje verden, der utdannelsesmulighetene er små.

– 90 til 95 prosent av skipsulykkene skyldes menneskelig svikt. Å bedre mannskapets kvalifikasjoner blir vår viktigste utfordring i årene som kommer, sier O'Neill.

IMO arbeider nå med å forbedre standardene for sjøfolk. De nye reglene skal ifølge planen vedtas i IMO i 1995.

Følger ikke opp

Men hovedproblemet i skipsfarten er ikke mangel på regler, men at for få land følger dem, ifølge generalsekretæren. Grunnene kan være flere: At mange utviklingsland ikke har en administrasjon som er nødvendig for å følge opp vedtakene, at skipsredere flykter unna regler ved å seile under bekvemmelighetsflagg, og at det internasjonale samfunnet ikke har mulighet til å reagere overfor land som bryter reglene. O'Neill ønsker at IMO får utvidede fullmakter, slik at flere regler ble gjennomført i praksis. Organisasjonen kunne for eksempel få i oppgave å overvåke gjennomføringen av konvensjoner, eller undersøke om havnestatene utfører skikkelig

inspeksjon av skipene. Men det er opp til medlemsstatene å foreslå at IMO får slike fullmakter, og foresløpig har det ikke kommet noe initiativ i den retningen, sier O'Neill.

– Det er ikke rettferdig at et land som bryter konvensjonen skal slippe unna slik som de gjør i dag, sier han.

Han understreker imidlertid at IMO ikke bør være et internasjonalt politi, og at de enkelte aktørene i skipsfarten i større grad enn i dag må påta seg ansvaret for sikkerheten. Han nevner for eksempel at de som leier inn skip, må avvise fartøy som ikke følger internasjonale standarder.

Ja til miljøavgifter

Norges Naturvernforbund og Norges Rederiforbund har i fellesskap forslått at skip som oppfyller visse miljøkriterier skal få rabatt i havneavgiftene. O'Neill sier han stiller seg positiv til en slik tanke. Han viser til at IMO allerede har anbefalt at medlemslandene gir avgifts-rabatt til skip som har doble skrog og atskilte ballasttanker. – Men det er vanskelig å få medlemslandene til å følge opp dette, fordi det berører den nasjonale suvereniteten, sier O'Neill.

- La artene få vandre!

– Det må lages biologiske krabbefelt eller "rømningsveier" for trær og planter som på grunn av klimaendringer har behov for å vandre og finne tilbake til sitt klimabelte.

N&M Bulletin
Signy Svendsen

I sitt foredrag på Biologenes Interesseorganisasjons seminar, skisserte professor Sigmund Hågvar ved Norges Landbrukshøgskole kontroversielle løsninger for å redde arter som er truet av økt temperatur på jorda. Ifølge Hågvar vil

mulige klimaendringer føre til at artene har behov for å bevege seg mot de områdene der temperaturen er best for den enkelte arten.

– At artene vandrer er ikke av ny dato. I istiden krabbet artene opp og ned i høyde til de fant passende klima. I dag er det imidlertid vanskeligere på grunn av fysiske hindringer som bebyggelse og åkerlandskap. Det må derfor legges til rette for klatring og lages biologiske krabbefelt for artene, sa Hågvar.

Kombinert med verneområde

For å korte ned "vandringseien", mener Hågvar at artene må få mulighet til å klatre

vertikalt – oppover fjellsider. Et tre kan vandre 10 – 40 kilometer på 100 år – forutsatt at forholdene ligger til rette.

– Krabbefeltene bør kombineres med nye verneområder og inngå i de nye nasjonalparkerne. Dette betyr at vertikalgradienter må inngå i verneområdene. Det var snakk om dette i verneplanen for barskog, men spørsmålet ble dessverre lagt til side, sa Sigmund Hågvar.

Han understreket de mange mulighetene for å etablere biologiske krabbefelt som ligger i den kommunale arealplanleggingen, og oppfordret myndighetene til å være føre var når områder skal bygges ut.

USA forventer store reduksjoner

USAs forurensningstilsyn, EPA, vedtok i begynnelsen av mars nye regler for utslipp til luft fra kjemiske fabrikkker. I følge EPA kan utslippene reduseres med 88 prosent (506.000 tonn) per år.

N&M Bulletin
Tore Killingland

En følge av de nye reglene vil være at utslipp av flyktige or-

ganiske forbindelser (VOC) blir redusert med en million tonn per år. Disse forbindelsene fordamper fra de fleste typer olje, bensin og løsemidler. VOC er viktig for dannelsen av smog i byområdene.

I følge Carol M. Browner, leder av EPA, vil VOC-reduksjonene tilsvare utslippene fra en fjerdedel av USAs biler.

De nye reglene, Chemical Manufacturing Rule, har sin hjemmel i Clean Air Act fra 1990. De gir eksisterende fa-

brikker tre år på å bli like gode som den beste åttendedelen av de andre fabrikkene i landet. Nye fabrikker som bygges, kan ikke slippe ut mer enn den beste fabrikk i landet.

Da kongressen vedtok Clean Air Act, ga den EPA mandat til innen 2000 å regulere utslippene til luft av 189 ulike forbindelser. De nye reglene, som omfatter 112 forbindelser, er EPAs første konkrete regler for å oppfylle dette målet.

Takk for støtten!

Krane
Glass & Fasade AS

Vi ønsker fjellfolket i Fyresdal, Vrådal, Nissedal, Amlil og Skafså-området en riktig God Påske!

Vi minner om at isen kan være usikker i disse områder. Bruk sunn fornuft i nærheten av vann og vassdrag.

Kart over fareområder kan fås ved henvendelse til våre damvoktere, lensmennene, Norsk Folkehjelp eller ved henvendelse til oss på tlf. 041-26 050

Arendals Vasdrags Brugseierforening
Langbruggen 21. Postboks 121, 4801 Arendal
Telefon: (041) 26 050. Telefax: (041) 24 791

KFK-forbruket går ned

Det norske forbruket av de ozonnedbrytende stoffene klorfluorkarboner (KFK) er redusert med 82 prosent fra 1986 til 1993. Forbruket av haloner er redusert med 85 prosent.

Med disse tallene har Norge oppfylt sin del av Montrealprotokollen med god margin, heter det i en pressemelding fra Miljøverndepartementet (MD). Importen av halon er nå stanset, mens KFK-importen skal stanses neste år.

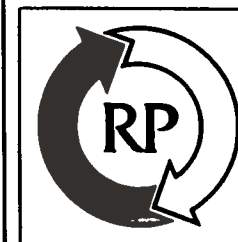
Men selv med dagens strenge regule-

ringer, vil klor- og brommengden i atmosfæren øke fram til år 2000, og konsentrasjonen vil først komme tilbake til normalt nivå igjen om flere hundre år. Ozonhullet over Sydpolen vil først opphøre rundt 2060.

Årsaken til den store forsinkelsen er at de ozonnedbrytende stoffene har så lang levetid.

Vinteren i år karakteriseres som normal i forhold til ozonlagets tykkelse, heter det i meldingen fra MD.

DIREKTORATET FOR SIVILT BEREDSKAP

RETURPROSJEKTET Boks 324 Tlf.: 67 12 23 30
Godkjent mottak av regulerte kuldemedier 1324 Lysaker Fax: 67 12 43 40

BEVAR OZONLAGET!

Returprosjektet er et landsomfattende mottak av brukte KFK-gasser for miljøsikker gjenvinning og destruksjon.

- Ingen CO₂-avgifter

WASHINGTON: – USA har skrinlagt planene om å ta i bruk avgifter mot klimændringene, sier Karl Hausker i den amerikanske miljøadministrasjonen EPA (Environmental Protection Agency). Ifølge Hausker finnes det ikke noe politisk flertall for slike avgifter i overskuelig fremtid.

N&M Bulletin
Gunnar Bolstad

Clinton-administrasjonen led nederlag da de i fjor høst forsøkte å få flertall for en moderat energiskatt beregnet etter BTU (British Thermal Units) som et ledd i den amerikanske klimaplanen. Selv om avgiften

fikk et knapt flertall i Representantenes Hus, falt forslaget i Senatet. Det vil ikke bli reist nye forslag om energiavgifter i tiden som kommer, mener Hausker, som er assistant deputy director (en slags statssekretærpost) i EPA. Han trekker en parallell tilbake til høsten 1990 da daværende president George Bush foreslo en liten økning i bensinavgiftene og alt han fikk igjennom i Kongressen var fem cent pr. gallon (drøye ett øre pr. liter). – Det er simpelthen ikke noe politisk flertall for slike virkemidler i USA, sier Hausker.

Hausker mener likevel at den planen som Clinton arbeider etter vil gi en stabilisering av amerikanske klimagassutslipp på 1990-nivå innen år 2000. – Vi har vært opptatt av å få på bena et virkemiddelsett som kan iverksettes raskt og effektivt, og som vi ikke behøver lange runder i Kongressen for å starte opp, sier han. Et av disse

tiltakene er et opplegg som gjør det mulig for arbeidstakere som får gratis parkeringsplass av arbeidsgiveren å ta ut denne fordelene i rede penger.

Samarbeid

Kjernen i den amerikanske klimaplanen er et samarbeid mellom myndigheter og næringsliv. Det gjelder både utvikling av nye og mer energieffektive produkter og energispareprogrammer i bygninger.

– Vi tilbyr næringslivet økt fortjeneste gjennom miljøvennlig opptreden, sier Jeanie Briskin, som er underdirektør i EPAs avdeling for klimatiltak. Hun og hennes medarbeidere tilbyr teknisk assistanse og gjennomfører det såkalte "Green Light"-programmet i et samarbeid skreddersydd for den enkelte bedrift. Mer enn 1.300 firmaer, hvorav noen av de største i verden, har forpliktet seg til å gjennomføre enøk-

tiltak i sine bygninger. Mange av dem, som for eksempel McDonald's, skal gjennomføre slike tiltak i alle sine filialer. Bedriftene forespeiler en seksprosent fortjeneste i bytte for sin innsats.

Videre satser Clintons folk på produktutvikling. Gjennom det såkalte "Energy Star"-programmet ønsker man å frembringe mer energieffektive produkter, og man har allerede forpliktet mer enn 70 prosent av computer-produzentene seg til å utvikle datamaskiner som bruker mindre strøm og som minimerer strømforbruket når de ikke er i bruk. Et tilsvarende program er under utvikling når det gjelder nye bygninger.

KFK: Japan har om å få fortsette å bruke KFK etter at det internasjonale forbudet trer i kraft i 1995, skriver International Environment Reporter.

Amerikansk tvil om felles gjennomføring av tiltak

WASHINGTON: Felles gjennomføring av klimatiltak på tvers av landegrensene (Joint Implementation = JI) er et hett miljøpolitisk tema i USA. Den amerikanske administrasjonen støtter forslagene om slike ordninger, men har begrenset støtte fra egen miljøbevegelse.

– Den amerikanske målsetningen om stabilisering av klimagassene på 1990-nivå innen 2000 vil bli nådd uten slike ordninger. Det vil ikke bli aktuelt for oss å be om å få kreditert tiltak i utlandet i denne perioden, sier Karl Hausker i EPA. USA ønsker å iverksette pilotprosjekter innenfor dette området, men Hausker presi-

terer at slike mekanismer ikke må bli noen sovepute for industrialiserte land. – Dette er bare en del av løsningen, sier Hausker.

- Debet også

Amerikanske miljøorganisasjoner har ulike holdninger til JI. De fleste av dem ser utviklingen mot slike internasjonale mekanismer som uavvendelig, men setter ulike grader av betingelser for å støtte dem.

– Spørsmålet om felles gjennomføringsmekanismer er et sidespor. De virkelig store re-

duksjonene av klimagassutslipp må skje i de rike industrialiserte land. – Dette er bare en del av løsningen, sier Hausker.

De fleste amerikanske miljøorganisasjoner kan godta et system der industrialisert land med nasjonale utslippsmål og gode statistiske metoder kan krediteres for innbyrdes felles

tiltak. Bare de færreste vil uten videre godta at i-land kan hente nye utslippskvoter gjennom investeringer i u-land.

– Vi kan godta slik kreditering, dersom i-landene også debiteres for tiltak som fører til økte utslipp, sier Gittelman, og viser til at de aller fleste i-landsinvesteringer i u-land fører til økte utslipp eller ødelegging av biomasse.

Alle amerikanske miljøorganisasjoner går kategorisk i mot enhver for kreditering før i-landenes mål om stabilisering er oppfylt i år 2000.

Gef skal bli mer demokratisk, mener medlemslandene

80 land er enige om å demokratisere miljøfondet Gef (Green Environment Facility). Dette betyr at Gef løsnes fra Verdensbanken slik blant annet miljøorganisasjo-

nene har krevd, og at FN's miljø- og utviklingsavdelinger (Unep og UNDP) får større innflytelse. Medlemmene av fondet skal heretter velge sin egen leder. I Gef's styre skal rike

land få beholde sine "tunge stemmer", men vedtakene skal godkjennes både av 60 prosent av de tunge stemmegiverne og av 60 prosent av det totale antall medlemsland.

NORSKE POTETINDUSTRIER
POSTBOKS 110 - 2801 GJØVIK TELEFON (061) 74 550
TELEFAX (061) 79 865

TROMSØ KOMMUNE
ANLEGGSSSEKSJONEN

Renovasjonen i Tromsø kommune har i løpet av november 1993 utplassert i alt 19 miljøstasjoner for innsamling av spesialavfall. Avfallet plasseres i ei eske som merkes godt før den settes i et av de tre separate rommene i stasjonen.

Det vi regner med å få samlet inn ved hjelp av dette 'bringe systemet' er i første rekke spillolje, bilbatteri, lim-, lakk- og malingsrester.

Landbruket produserer maten vår, og Felleskjøpet leverer driftsmidlene landbruket trenger for å produsere mat.

- Det er maten vi lever av!

Felleskjøpet Trondheim

NORSAS

A.S. NORSK SPESIALAVFALLSELSKAP

Lilleakerveien 31 0216 Oslo
Tlf: 22 73 08 40

Emballasje på naturens side.

Keyes Norway s.a.
3500 Haneløse.
Tlf: 32 12 34 22. Fax: 32 12 24 58.

Vi holder åpent
i tiden
4. juni – 14 august

NO_x-planen uten biloppgjør

Regjeringens handlingsplan for å redusere utslippene av nitrogenoksider (NO_x) tar ikke noe oppgjør med den viktigste NO_x-kilden – privatbilen.

N&M Bulletin
Ole P. Pedersen

I 1992 sto biltrafikken for 36 prosent av NO_x-utslippene. NO_x-forårsaker blant annet sur nedbør og luftveislidelser som astma og allergi, og er med på å danne bakkenært ozon, som blant annet reduserer avlinger.

Regjeringen legger ikke opp til noen tiltak for å vri transportmønsteret fra bilbruk til kollektivbruk.

- Fraskriver seg ansvar

– Man kan ikke nå målene bare ved hjelp av katalysatoren. I Bern var NO_x-konsentrasjonen

den samme i 1992 som i 1987, selv om 60 prosent av bilene har katalysator. "Handlingsplanen" er en fullstendig fraskrivelse av ansvar, sier Tore Berge, daglig leder i Aksjon Nærmiljø og Trafikk (ANT) til N&M Bulletin.

– Ansvar plasseres hos kommuner og internasjonale avtaler. Jeg er skremt av måten regjeringen bruker ordet "handlingsplan" på. Handlingsplaner

kan være effektive, men dette er bare en trendframskriving, sier Berge.

I handlingsplanen sier regjeringen ingenting om konkrete tiltak skal settes i verk i 1994. Regjeringen "tar sikte på", "vil se nærmere på" og "arbeide for" en del tiltak. Det eneste som klart skal gjennomføres, er en samlet plan for transportsektoren, som skal erstatte dagens vei- og jernbane-

planen. Denne samlede planen kommer i 1997.

Et av tiltakene, økt miljøkontroll av biler, møter stor skepsis i Finansdepartementet. Kilder i departementet sier at tiltaket har liten hensikt, siden det ikke er mulig å måle NO_x-utslippene på vanlige utslippsmålinger av bilene. En slik NO_x-måling koster i følge departementet rundt 20.000 kroner per bil.

Forlater offisiell politikk

NO_x-planen forlater offisiell norsk miljøpolitikk på et vesentlig punkt: Regjeringen slår fast at det ikke er hensiktsmessig med sektorovergrepene tiltak.

"Siden det i tillegg (til at NO_x-utslippene avhenger av mange forhold) er kostnadskrevende

å måle utslippene er det ikke hensiktsmessig å utforme gjennomgående virkemidler på tvers av sektorer, som f.eks. en NO_x-avgift på fossilt brensel eller en generell utslippsavgift", heter det i dokumentet.

De siste to og et halvt år har en arbeidsgruppe, med deltakere fra fem departement arbeidet for å finne sektorovergrepene tiltak for å redusere

utslippene av NO_x og CO₂. Resultatet er at det ikke er fornuftig med slike tiltak.

– Det står ikke mye i denne planen, men dette er viktig, sier fagsjef i Naturvernforbundet, Fredrik Theisen. – Sektorovergrepene tiltak har nesten vært målet for regjeringens miljøpolitikk. Når prinsippet ikke passer med virkeligheten, gjør man i stedet ingenting.

"Intet er så forutsigelig som bønders syn på EU" -men hva er bakgrunnen for standpunktene?

Bondelagets informasjonsavdeling gir deg nå mulighet til å følge med på vurderingene bak overskriftene. Med ujevne mellomrom fram til EU-avstemningen i høst gir vi ut materiell om landbruket i Norge og EU. Abonnør på Bondelagets EU-service! Gratis!

Ja, jeg ønsker Bondelagets EU-service!

Navn:

Adresse:

Postnummer/ sted:

Sendes til:
Norges Bondelag
Informasjonsavdelingen
Postboks 9354

0135 OSLO

NORGES BONDELAG

Hydros miljørapport 1993

Åpenhet står sentralt i Hydros miljøarbeid. Vi ønsker ikke bare å fortelle hva vi har oppnådd, men også hvilke utfordringer som ligger foran oss.

I Hydros årsrapport for 1993 bruker vi 16 sider på å omtale miljøspørsmål. Rapporten forteller om betydelige utslippsreduksjoner på de fleste områder. Derfor mener Hydro den største miljøutfordringen fremover vil være knyttet til bruken av produktene og den totale miljøbelastning de forårsaker gjennom sitt samlede livsløp.

Hydros evne til å møte utfordringene på miljøområdet vil på sikt være avgjørende for vår stilling i markedene. Målet er å kombinere hensynet til naturen og fremtidige generasjoner med krav til lønnsomhet og solid økonomisk basis.

Ved å lese Hydros årsrapport kan du selv bedømme hvor godt vi lykkes.

Vennligst send meg.....eksemplar(er) av Hydros årsrapport for 1993

Send kupongen til:

Navn

Norsk Hydro a.s
0240 Oslo

Adresse

Tlf.

**Ettersendes ikke ved
varig adresseendring.**

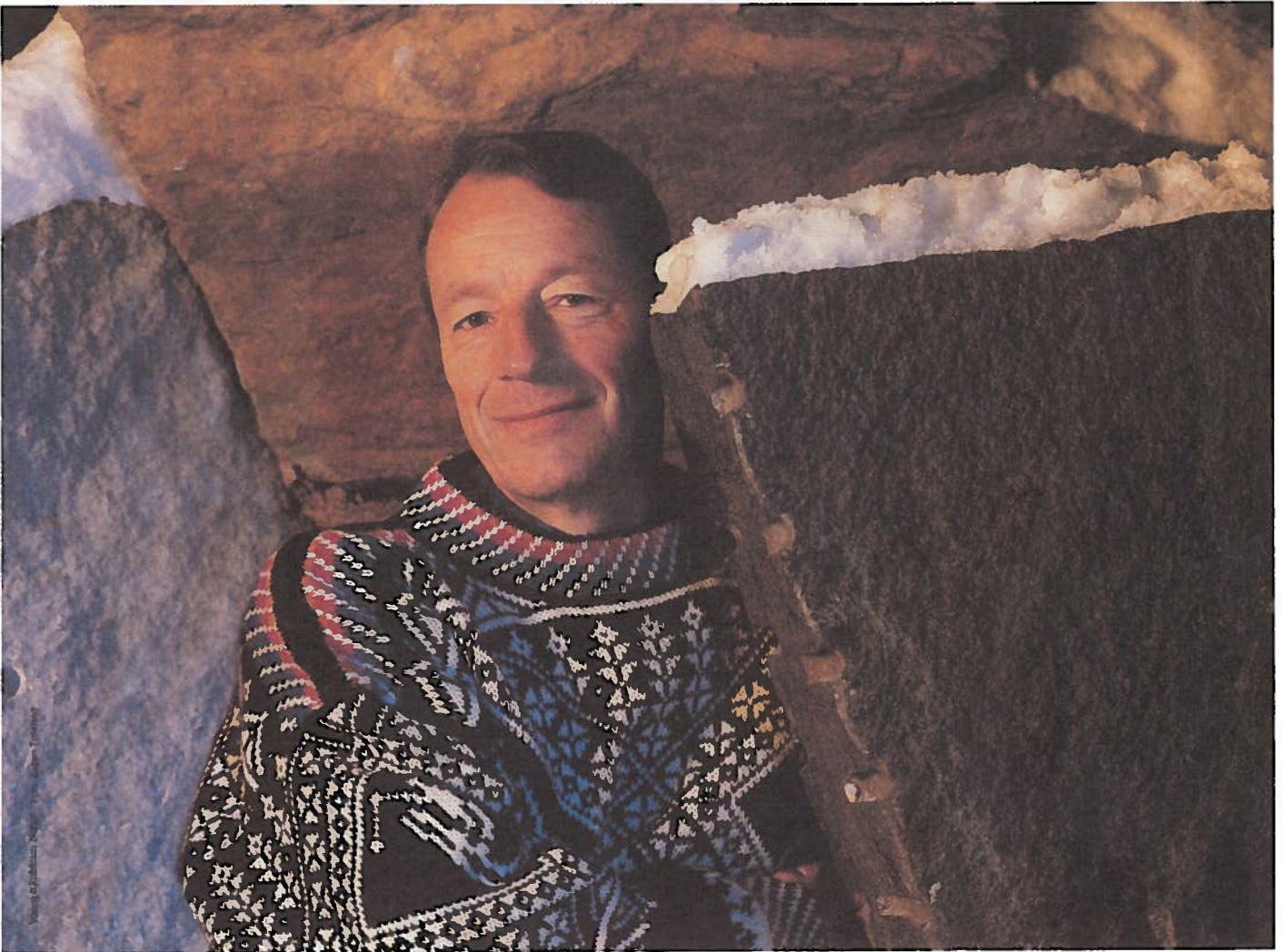
Returadresse:

Natur & Miljø Bulletin
Boks 2113 Grünerløkka
0505 Oslo

RANK XEROX

Rank Xerox gjorde ingenting for å tilfredsstille våre miljøkrav

“Den jobben hadde de gjort allerede.

Lillehammer-OL vil bli det mest miljøvennlige OL i moderne tid. Vi har stilt strenge miljøkrav til alle sponsorer og samarbeidspartnere. Flere av dem måtte for alvor begynne å tenke miljø, andre hadde gjort det for lenge siden.”

Gerhard Heiberg, OL-President

Ikke alle trengte Lillehammer-OL for å tenke miljø. I over trede år har Rank Xerox arbeidet for å utvikle mer miljøvennlige produkter. Allerede på 60-tallet begynte vi arbeidet med gjenvinning og resirkulasjon. På 70-tallet ledet vi an utviklingen innen energisparing, mens erstatninger for ulike kjemikalier var utfordringen tidlig på 80-tallet. I dag blir våre

kopimaskiner returnert etter endt levetid, slik at delene kan gjenvinnes eller resirkuleres.

Til Lillehammer-OL skal Rank Xerox levere miljøvennlig papir og sørge for resirkulering og gjenbruk av alt forbruksmateriell og emballasje til 600 telefaxer og 400 kopimaskiner. Sammen med en effektiv dokumentbehandling blir det vårt bidrag til de “grønneste” Vinterlekene i moderne tid.

Rank Xerox
The Document Company